

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI AXLOQIY TARBIYALASHDA JISMONIY TARBIYA DARSLARI VOSITASIDA TAKOMILLASHTIRISH

*Farg'ona davlat universiteti Sport faoliyati fakulteti Sport o'yinlari nazariyasi va
uslubiyati kafedrasida katta o'qituvchisi*

M.M.O'Imasov

Annotatsiya; *Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashni jismoniy tarbiya darslari vositasida takomillashtirishning pedagogik ahamiyati va samarali usullari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida jismoniy tarbiya mashg'ulotlari orqali o'quvchilarda intizom, jamoaviylik, mas'uliyat, o'zaro hurmat va vatanparvarlik kabi axloqiy fazilatlarni shakllantirish imkoniyatlari o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy kamolotini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.*

Аннотация; *В данной статье проанализированы педагогическое значение и эффективные методы совершенствования нравственного воспитания учащихся начальных классов средствами уроков физической культуры. В ходе исследования были изучены возможности формирования у учащихся таких нравственных качеств, как дисциплина, коллективизм, ответственность, взаимное уважение и патриотизм посредством занятий физической культурой. Результаты показали, что организация уроков физической культуры на основе современных педагогических технологий имеет важное значение в совершенствовании духовно-нравственного развития учащихся.*

Abstract; *This article analyzes the pedagogical significance and effective methods of improving the moral education of primary school students through physical education lessons. During the research process, the opportunities for developing moral qualities such as discipline, teamwork, responsibility, mutual respect, and patriotism in students through physical education activities were studied. The results showed that organizing physical education lessons based on modern pedagogical technologies plays an important role in improving the spiritual and moral development of students.*

Kalit so'zlar: *axloqiy tarbiya, jismoniy tarbiya, boshlang'ich ta'lim, ma'naviy kamolot, pedagogik texnologiya, jamoaviylik.*

Ключевые слова: *нравственное воспитание, физическое воспитание, начальное образование, духовное совершенствование, педагогическая технология, коллективизм.*

Keywords: *moral education, physical education, primary education, spiritual development, pedagogical technology, teamwork.*

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida yosh avlodni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy jihatdan tarbiyalash va ularda ijobiy xulq-atvorni shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonda jismoniy tarbiya darslari o'quvchilarning nafaqat jismoniy, balki ma'naviy-axloqiy rivojlanishida ham muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilar intizomga rioya qilish, jamoada ishlash, raqibga hurmat bilan munosabatda bo'lish va qiyinchiliklarni yengish kabi hayotiy ko'nikmalarni egallaydilar. Bu esa ularning axloqiy kamolotini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Maqolaning maqsadi – boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashni jismoniy tarbiya darslari orqali takomillashtirishning samarali usullarini tahlil qilishdan iborat.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- pedagogik kuzatuv;
- suhbat va intervyu;
- tahlil va sintez;
- qiyosiy tahlil;
- ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish;
- jismoniy tarbiya darslari faoliyatini monitoring qilish.

Tadqiqot ob'ekti sifatida boshlang'ich sinflarda tashkil etilgan jismoniy tarbiya mashg'ulotlari olindi. Dars jarayonida o'quvchilarning axloqiy munosabatlari, jamoaviy faolligi va intizomi kuzatildi.

Shuningdek, "Musobaqa metodi", "Guruhli mashqlar", "Harakatli o'yinlar" va "Rolli topshiriqlar" kabi interfaol usullarning tarbiyaviy ahamiyati tahlil qilindi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari jismoniy tarbiya darslari boshlang'ich sinf o'quvchilarining axloqiy tarbiyasini takomillashtirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatdi.

Quyidagi natijalar aniqlandi:

1. Intizom va mas'uliyatning rivojlanishi. Jismoniy mashg'ulotlarda belgilangan qoidalarga amal qilish o'quvchilarda tartib-intizom va mas'uliyat hissini shakllantirdi.
2. Jamoaviylik ko'nikmalarining shakllanishi. Guruhli o'yinlar va jamoaviy mashqlar o'quvchilarda hamkorlik, o'zaro yordam va do'stlik munosabatlarini mustahkamladi.
3. O'zaro hurmat va bag'rikenglikning kuchayishi. Sport mashg'ulotlari jarayonida raqibga hurmat, adolatlilik va halollik kabi fazilatlar rivojlandi.
4. Iroda va sabr-toqatning tarbiyalanishi. Jismoniy mashqlar o'quvchilarda qiyinchiliklarni yengish, maqsadga intilish va o'zini boshqarish qobiliyatlarini shakllantirdi.
5. Ma'naviy-axloqiy kamolotning takomillashishi. Milliy harakatli o'yinlar va tarbiyaviy sport tadbirlari orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat va vatanparvarlik tuyg'ulari rivojlandi.

MUHOKAMA

Jismoniy tarbiya darslari o'quvchilarni har tomonlama rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Dars jarayonida bolalar nafaqat harakat faoliyati bilan shug'ullanadilar, balki ijtimoiy munosabatlarni ham o'zlashtiradilar. Bu esa ularning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, jamoaviy o'yinlar va musobaqalar o'quvchilarning qiziqishini oshirib, ularda ijtimoiy faollik va mas'uliyatni rivojlantiradi.

Shu bilan birga, o'qituvchining pedagogik mahorati va shaxsiy namunasi ham katta ahamiyatga ega. O'qituvchining odobliligi, talabchanligi va o'quvchilarga nisbatan adolatli munosabati tarbiya jarayoni samaradorligini ta'minlaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jismoniy tarbiya darslari boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashni takomillashtirishda muhim o'rin tutadi. Jismoniy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarda intizom, jamoaviylik, mas'uliyat, halollik va vatanparvarlik kabi axloqiy sifatlar shakllanadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- jismoniy tarbiya darslarida interfaol metodlardan keng foydalanish;
- milliy harakatli o'yinlarni ta'lim jarayoniga joriy etish;
- jamoaviy mashqlar orqali ijtimoiy faollikni rivojlantirish;
- ota-ona va maktab hamkorligini kuchaytirish;
- jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahoratini oshirish.

Ushbu yondashuvlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOITLAR:

1. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Salomov R.S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubi. – Toshkent, 2019.
4. Tolipov O., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari. – Toshkent, 2017.
5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
6. Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti. – Toshkent, 2022.